

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti výrokům II. a III. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2019, č. j. 3 A 25/2019 - 31,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce se u městského soudu domáhá ochrany proti nečinnosti Vězeňské služby ČR, Věznice Stráž pod Ralskem, která nerozhodla ve věci jeho žádosti o poskytnutí informace a snažila se přenést informační povinnost na svůj nadřízený orgán. Společně s žalobou podal žalobce také žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce. Městský soud ve výroku II. usnesení uvedeného v záhlaví zamítl žalobcovu žádost o osvobození od soudních poplatků a ve výroku III. zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce.

[2] Žalobce (stěžovatel) podal proti výrokům II. a III. usnesení městského soudu kasační stížnost. Uvedl, že je původní profesí advokát, ale nyní je omezen v pohybu pravé ruky, vykonává trest odnětí svobody, nemá k dispozici profesionální tým právníků jako žalovaná ani odbornou literaturu a aktuální judikaturu.

[3] Stěžovatel dále požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů a o osvobození od soudních poplatků. K této žádosti Nejvyšší správní soud sděluje, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí městského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Usnesení o neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce nepochybně je takovým procesním rozhodnutím.

Nejvyšší správní soud proto zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost nepožadoval, neboť jej poplatková povinnost stěžovatele netíží.

[4] Obdobné závěry dovodil rozšířený senát v citovaném rozhodnutí i ve vztahu k povinnosti být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem, není proto třeba trvat na tom, aby byl stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem. Nejvyšší správní soud odkazuje na řadu předchozích řízení zahájených stěžovatelem, ve kterých rovněž šlo o přezkum neustanovení zástupce pro řízení o žalobě před krajským soudem, kterého se stěžovatel domáhal ze stejných důvodů jako v projednávané věci (srov. např. rozsudky ze dne 29. 1. 2019, čj. 2 As 407/2018-12; ze dne 17. 10. 2018, čj. 3 As 85/2018-24; ze dne 31. 10. 2018, čj. 4 As 300/2018-19; ze dne 13. 12. 2018, čj. 5 As 317/2018-23; ze dne 16. 1. 2019, čj. 6 As 368/2018-10; ze dne 24. 1. 2019, čj. 7 As 537/2018-14; ze dne 17. 1. 2019, čj. 9 As 445/2018-15; ze dne 10. 1. 2019, čj. 10 As 325/2018-12). V těchto řízeních Nejvyšší správní soud opakovaně vyslovil závěr, že ustanovení zástupce není k ochraně práv stěžovatele, který navíc má sám právní vzdělání, nezbytné.

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zcela osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoli za řízení odejme, popř. i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popř. neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[7] Již městský soud přiléhavě odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS, podle kterého platí, že „[i] když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodíní odepřít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřimo, účastnickova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastnickovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí).“

[8] V dané věci se stěžovatel domáhá poskytnutí souboru informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, a to v oblasti péče o tělesně postižené ve věznicí Stráž pod Ralskem, v níž se stěžovatel nenachází (a ani netvrdí, že by mu hrozilo přemístění do tohoto zařízení). Stěžovatel se konkrétně dotazuje na problematiku opatření, které byly povinným subjektem přijaty v návaznosti na Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením a čl. 21 Listiny základních práv Evropské unie; počty stížností, soudních sporů nebo úkonů trestního řízení v oblasti péče o tělesně postižené za roky 2009 až 2017; dopravu nemocných a raněných vězňených osob, včetně technické specifikace dopravních prostředků; počty vězňených invalidních osob; počty zdravotních asistentů, praktických lékařů, stomatologů, odborných lékařů a ostatního zdravotnického personálu; metodiku určování a zařazování vězňených osob s poruchou chování, mentální retardací, duševní poruchou a tělesným postižením; počty míst s bezbariérovým přístupem; metodiku určování rizikovosti u vězňených osob, které se podílejí na přípravě a výdaji stravy pro zaměstnance Vězeňské služby ČR i pro vězňené osoby; a metodiku k omezení šíření infekčních nemocí.

[9] Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem, že ze stěžovatelovy žádosti o osvobození od soudních poplatků neplyne, že by požadované informace měly jakýkoliv vztah k podstatným okolnostem jeho životní sféry. Naopak jde o spory zřejmě vyvolané zájmem stěžovatele o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Nadto je městskému i zdejšímu soudu z jejich úřední činnosti známo, že stěžovatel rozeslal žádosti o poskytnutí informací různého druhu takřka do všech vězeňských zařízení a se žalovanou (resp. s různými vězeňskými zařízeními) vede množství „sporů“ týkajících se poskytování informací dle zákona o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují před soudy (jen u Nejvyššího správního soudu je v tuto chvíli vedeno více než 160 řízení o kasačních stížnostech stěžovatele). Taková řízení má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobození od soudních poplatků.

[10] Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní řízení vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně. Takovou povahu však nyní vedené řízení nemá. Za situace, kdy stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například tím, že opakovaně napadá jednotlivé procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor Nejvyššího správního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je podle kasačního soudu správné, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím nákladů, včetně nutnosti hrazení soudního poplatku (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2012, čj. 6 Ans 14/2012-11). Uvedené platí tím spíše, má-li stěžovatel právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie.

[11] Vzhledem k popsaným okolnostem nepostupoval městský soud v rozporu s právními předpisy, pokud učinil závěr, že je na místě stěžovateli výjimečně osvobození od soudních poplatků odeprít, a to v plné výši.

[12] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplnil základní předpoklad pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu pak být pro řízení o žalobě ustanoven ani zástupce (§ 35 odst. 9 věta první s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné (pro úplnost srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, čj. 1 As 197/2015-19). Městský soud tedy nepochybil, jestliže stěžovateli neustanovil zástupce z řad advokátů.

[13] Nejvyšší správní soud proto zamítl kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[14] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.); žalované v tomto řízení žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. dubna 2019

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu